

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЦЕНТРАЛЬНОУКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ВИННИЧЕНКА

ПОГОДЖЕНО

на засіданні вченої ради факультету
української філології, іноземних мов
та соціальних комунікацій
Протокол № 8 від «20» березня 2026 року
Декан Ірина ПЯНКОВСЬКА
(підпис)

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ ЦДУ ім. В. Винниченка
від «30» березня 2026 року № 63-44
Голова приймальної комісії
Ректор Євген СОБОЛЬ

Обговорено і затверджено
на засіданні кафедри
української філології та журналістики
Протокол № 14 від «14» квітня 2026 року
Завідувач кафедри Ольга КИРИЛЮК
(підпис)

**ПРОГРАМА ДОДАТКОВОГО ФАХОВОГО ВСТУПНОГО
ВИПРОБУВАННЯ
з філології**

ОСНОВИ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВА ТА МОВОЗНАВСТВА
(назва предмету/дисципліни)

для осіб, які вступають на I курс
денної/заочної форми навчання
за неспорідненою спеціальністю
для здобуття наукового ступеня доктора філософії (PhD)

Галузь знань: **В Культура, мистецтво та гуманітарні науки**
Наукова спеціальність: **В11 Філологія**

Рівень вищої освіти: третій - доктор філософії (PhD)

Кропивницький–2026

Пояснювальна записка

Додаткове фахове вступне випробування – форма фахового вступного випробування, яке проводиться для осіб, які беруть участь у конкурсі для здобуття ступеня вищої освіти доктора філософії, на основі здобутого рівня магістр/спеціаліст за іншою спеціальністю.

Екзаменаційний білет складається з 4 (чотирьох) теоретичних питань за змістом програми.

Форма проведення додаткового фахового вступного випробування – письмове опитування за білетами.

Оцінювання результатів додаткового фахового вступного випробування, незалежно від форми проведення оцінюються за двобальною шкалою – «склав»/«не склав», при цьому:

- а) для проміжного оцінювання використовується 200-бальна шкала;
- б) мінімальна позитивна оцінка складає 160 балів;
- в) до екзаменаційної відомості вноситься оцінка 0 (нуль), якщо абітурієнт отримав оцінку нижчу ніж 160 балів і оцінка 1 (один), якщо абітурієнт отримав оцінку 160 або більше балів.

Час для складання додаткового фахового вступного випробування **2 астрономічні години.**

Пояснювальна записка

Завдання вступного екзамену з «Основ літературознавства та мовознавства» полягає у вимірювання та оцінки знань та умінь абітурієнта, котрий претендує на навчання в аспірантурі зі спеціальності **В11** Філологія.

Абітурієнт повинен

ЗНАТИ ТА УМІТИ

- володіти уявленнями про поетику літературного твору, художнього тексту, про множинність його інтерпретацій;
- правильно осмислювати специфіку літератури як мистецтва слова, розуміти основні закономірності літературного процесу, розуміти суспільну та націєтвірну роль художньої літератури;
- аналізувати літературні твори як твори мистецтва, осмислювати мистецтво слова як систему;
- володіти навичками самостійної навчальної і науково-дослідної роботи, вміння вести спостереження над способами і прийомами типізації та індивідуалізації характерів, майстерністю композиції та сюжету, мовою художніх творів і особливостями віршування
- основні процеси й шляхи формування та розвитку української національної мови, її зв'язок з іншими мовами;
- основні аспекти культури українського літературного мовлення;
- розкривати ті чи ті теоретичні питання, простежувати аналізоване мовне явище в його системно-структурному вимірі;
- відмежовувати нормативні явища від ненормативних, розкривати закономірності еволюції мовних одиниць і категорій з умінням виокремити етапи тих чи тих наукових парадигм;

- демонструвати навички фонетико-фонологічного, словотвірного, морфемного, морфологічного, синтаксичного розборів;
- володіти навичками самостійної навчальної та науково-дослідної роботи, умінням вивчати певний масив лінгвістичного матеріалу, виявляти системні зв'язки (синтагматичні і парадигматичні), робити висновки та узагальнення.
- чітко будувати свою відповідь з використанням належної кількості аргументів і фактів, оперувати відповідним ілюстративним матеріалом для доведення висловленого;

Якісні показники оцінювання відповіді вступника

«СКЛАВ»

- вільно володіє категоріально-понятійним апаратом теорії літератури;
- виявляє ґрунтовні знання з історії української літератури;
- володіє мистецтвом аналізу літературного твору, застосовуючи при цьому методологічні та методичні принципи системного підходу;
- точно виявляє художність твору за змістовими та формальними критеріями;
- належним чином володіє методологією та методикою аналізу літературного твору, проте допускає неточності у формулюванні головних смислів та в аналізі виражально-зображувальних засобів;
- добре володіє усним та письмовим мовленням;
- володіє мовознавчим категоріально-понятійним апаратом;
- виявляє ґрунтовні знання з історії української мови;
- володіє теоретичними знаннями з основ сучасної української літературної мови, уміє інтерпретувати лінгвістичний матеріал, застосовуючи при цьому методологічні та методичні принципи системного підходу;
- знайомий з усією обов'язковою літературою, виявляє свідомий інтерес до додаткової літератури, послуговується інтернет-ресурсами.
- добре володіє українським літературним усним та письмовим мовленням;
- володіє навичками виконання мовних розборів, застосування мовознавчої термінології;
- знайомий з усією обов'язковою літературою, виявляє свідомий інтерес до додаткової літератури, користується інтернет ресурсами.
- уміє логічно та аргументовано викладати свої думки.

«НЕ СКЛАВ»

- неглибоко та не системно засвоїв теоретико-літературний та теоретико-лінгвістичний матеріал, відтворює його репродуктивно – тобто з недостатньою осмисленістю; проявляє некомпетентності в знанні історії української літератури та історії української мови;
- відчуває труднощі при ілюстрації теоретико-літературних положень конкретними прикладами;

- з недостатньою професійністю володіє термінологічним апаратом теорії літератури;
- погано розуміє логіку та особливості сучасного літературного процесу;
- недостатньо володіє методологією та методикою аналізу літературного твору, допускає неточності у формулюванні головних смислів та в аналізі виразально-зображувальних засобів; допускає грубі помилки у виборі стратегії і тактики аналізу літературного твору;
- не може дібрати конкретних прикладів для ілюстрації теоретико-мовознавчих положень;
- з недостатньою професійністю володіє лінгвістичним термінологічним апаратом;
- погано розуміє системні зв'язки (парадигматичні та синтагматичні) у кожній з підсистем сучасної української літературної мови;
- допускає грубі помилки у фонетико-фонологічному, словотвірному, морфемному, морфологічному, синтаксичному розборах.

Зміст програми з теорії літератури

Зміст програми з теорії літератури

1. Об'єкти предмет літературознавства. Основні та допоміжні літературознавчі дисципліни.
2. Об'єкт і предмет художньої літератури, специфіка літератури, різні підходи до її тлумачення (наслідування, відображення, нова дійсність, сублимація, гра тощо). Образність літератури.
3. Особливості суспільного функціонування літератури. Загальнолюдське, класове й національне в літературі. Свобода творчості як найнеобхідніша умова розвитку літератури. Поняття «масова література», «елітарна література».
4. Поняття цілісності художнього твору, взаємодія в ньому змісту і форми. Закономірності взаємодії змісту і форми. Поняття про художній світ твору. Літературний твір як система.
5. Зміст художнього твору, його складники.
6. Форма літературного твору та її рівні.
7. Лексика художнього твору. Використання письменником синонімів, омонімів, антонімів, а також діалектизмів, архаїзмів, неологізмів. Їх функціональна роль.
8. Художні тропи. Загальне уявлення.
9. Фігури поетичного мовлення.
10. Звукова організація поетичної мови.
11. Основи віршування (версифікація). Системи віршування. Розмір. Рими. Строфіка.
12. Тема художнього твору та її складники. Взаємодія життєвого матеріалу й проблем. Проблематика твору. Темі й мотиви. Аналіз твору з погляду його теми.
13. Ідея художнього твору, шляхи її втілення. Поняття «персонаж», «дійова особа», «ліричний герой», «характер», «тип», сфери їхнього вживання. Види образів. Діалектика типового й індивідуального в образі.
14. Засоби розкриття характеру персонажа. Образ персонажа – результат творчої роботи письменника. Персонаж і прототип.

15. Образ оповідача (наратора) і його роль у творі. Автор і оповідач. Оповідач і персонажі.
16. Композиція художнього твору. Композиційні прийоми.
17. Групування персонажів як композиційний ретйом.
18. Сюжет. Основні елементи сюжету. Сюжет і фабула. Позасюжетні елементи, їхня роль у творі.
19. Поняття про художній час і простір як складники обставин (художнього світу твору). Динаміка часу і простору у творах різних родів і жанрів. Хронотоп і особливості композиції та сюжету твору.
20. Основи поділу літератури на роди. Характеристика літературних родів, видів і жанрів.
21. Види епосу. Їхні особливості та способи аналізу.
22. Види лірики. Їхні особливості та способи аналізу.
23. Види драми. Їхні особливості та способи аналізу.
24. Уявлення про літературний процес, напрям, течію, стиль. Роль традицій і новаторства в розвитку літератури.
25. Бароко. Його особливості й історична доля.
26. Класицизм, його основні принципи. Поділ жанрів на «високі» й «низькі». Правило «трьох єдностей». Раціоналістичний характер естетики класицизму.
27. Сентименталізм і романтизм у літературі. Їхні принципи та історична доля.
28. Реалізм, його принципи й можливості. Основні етапи розвитку реалізму.
29. Модернізм у літературі. Основні течії модернізму.
30. Постмодернізм.

Зміст програми з історії літератури

1. Календарно-обрядова лірика. Жанри. Художня своєрідність і поетична образність.
2. Українські народні думи. Історична основа виникнення дум, генетична спорідненість із давнім дружинним епосом. Класифікація та ідейно-тематичний зміст основних циклів дум. Жанрові ознаки, своєрідність поезики. Феномен українського кобзарства.
3. «Слово о полку Ігоревім»: основні образи, символіка, фольклорні мотиви. Основна ідея твору як чинник його цілісності. Переспіви «Слова...» в українській літературі.
4. Життя і творчість Г. Сковороди як феномен доби Бароко. Учення про самопізнання і «сродну працю» у збірках «Сад божественних пісень» («Всякому городу нрав і права»), «Байки Харківські» («Бджола і шершень», «Собака і Вовк»), вірш «De libertate».
5. «Енеїда» та «Наталка Полтавка» І. Котляревського як явища просвітницького реалізму: специфіка жанрів (їх природа, генетичний зв'язок із західноєвропейськими жанрами просвітницької літератури). Чинники безсмертності цих творів.
6. «Маруся» Г. Квітки-Основ'яненка: поезика сентименталізму (особливості композиції, специфіка образної системи, ліризм оповіді) та просвітницького реалізму у повісті (авторська настанова, морально-етична проблематика, етнографізм і фольклоризм).

7. Роль фольклору у становленні естетичної системи українського романтизму: жанрове багатство (балади, медитації, героїчний ліро-епос тощо), розмаїття тем, сюжетів, образів (на прикладі творів Л. Боровиковського, П. Гулака-Артемовського, Є. Гребінки, М. Костомарова, А. Метлинського, «Руської трійці»).
8. Ранній період творчості Т. Шевченка. Романтизм ранніх творів митця (перше видання «Кобзаря»: теми, сюжети, образна система, зв'язок із фольклором). Гуманістичний пафос поем «Катерина» (психологізм образу головної героїні) та «Гайдамаки» (жанр героїчної поеми, загальнолюдська проблематика твору, романтизм образів).
9. Період «трьох літ» у житті і творчості Т. Шевченка: зміна світоглядної та естетичної системи («Три літа»). Сатирично-викривальний пафос поем митця названого періоду («Сон», «Кавказ», «І мертвим, і живим...», «Великий льох»). Аналіз одного з творів (на вибір).
10. Творчість Т. Шевченка періоду заслання. Поетичний світ митця як віддзеркалення трагізму його світовідчуття (цикл «В казематі», «І виріс на чужині», «Мені тринадцятий минало», «Якби ви знали, паничі...»). Аналіз одного з творів (на вибір).
11. Лірика Т. Шевченка останнього періоду творчості як відбиття оригінальних етичних і ціннісних установок автора («Сон» («На панщині пшеницю жала»), «Ісаія. Глава 35», «Доля», «Муза», «Слава»).
12. Особливості розвитку прози 1840-1860-х рр.: динаміка переходу від романтизму («Чорна рада» П. Куліша: особливості жанру (вальтерскоттівські тенденції); особливості композиції та образної системи) до реалізму (фольклоризм і психологізм «Народних оповідань» Марка Вовчка, психологізм роману А. Свидницького «Люборацькі»).
13. Розширення І. Нечуєм-Левицьким тематичних і жанрових меж української реалістичної літератури. Показ життя української інтелігенції, її участі в національно-культурному житті України в повісті «Хмари». Духовний занепад українського селянства пореформеного періоду в повісті «Кайдашева сім'я», проблема батьків і дітей, функції сміху у творі.
14. Панас Мирний – основоположник соціально-психологічного роману в українській літературі. Аналітичний підхід до дійсності та творчо-психологічна настанова на зображення життя людини в романах «Хіба ревуть воли, як ясла повні?», «Повія». Композиційно-сюжетні особливості творів, сутність образу «пропащої сили», типове й індивідуальне в долі героїв.
15. Становлення українського професійного театру і розвиток української драматургії II пол. XIX ст. Соціально-психологічні драми М. Старицького, М. Кропивницького. Драматургічне новаторство, жанрова різноманітність творів І. Тобілевича. Дворянство як міф про краще життя, підміна особистісних етичних цінностей станомою приналежністю у трагікомедії «Мартин Боруля». Трагедія неординарної особистості в конкретно-історичних умовах у п'єсі «Сава Чалий».
16. Багатогранність творчої діяльності І. Франка. Лірико-проповідницькі та лірико-агітаційні настанови на суспільне пробудження у збірці «З вершин і низин». Широка гама почуттів ліричного героя у збірці «Зів'яле листя». Повісті «Пережесні стежки» та «Сойчине крило» як перехідне явище від реалізму до

модернізму. Проблематика, конфлікт, символіко-образна система поеми «Мойсей».

17. Український модернізм: загальна характеристика. І. Франко як перший аналітик українського модернізму («Із останніх десятиліть ХІХ віку»). Визначальні риси. Течії. Постаті. Місце в історії української літератури.
18. Українська проза кінця ХІХ – початку ХХ ст.: загальна характеристика. О. Кобилянська, М. Коцюбинський, В. Винниченко, В. Стефаник: внесок у реформуванні епічних видів і жанрів. Їхня характеристика із зазначенням стильових ознак на матеріалі творів зазначених письменників. Аналіз одного з творів (на вибір).
19. Українська драматургія кінця ХІХ – початку ХХ ст.: загальна характеристика. Леся Українка, В. Винниченко, О. Олесь: внесок у оновлення драматургічної поетики. Характеристика неоромантичної, неореалістичної, символістської драми на матеріалі творів зазначених авторів. Аналіз одного з творів (на вибір).
20. Українська лірика кінця ХІХ – початку ХХ ст.: загальна характеристика. Творчість Лесі Українки, О. Олесь, поетів «Молодої музи», «Української хати»: новаторство, мотиви, особливості стилю. Аналіз творів зазначених поетів з акцентами на особливостях художності.
21. Творчість П. Тичини періоду «Сонячних кларнетів» та 20-х років ХХ століття. Кларнетизм поета. Пейзажно-інтимна лірика («Арфами, арфами...», «О панно Інно...», «Ви знаєте, як липа шелестить...». Трагічні картини періоду громадянської війни («Одчиняйте двері...», «Пам'яті тридцяти»).
22. Творчість М. Куліша і проблеми розвитку драматургії 1920-х – початку 30-х років. Народження епічної драми, її особливості: «Народний Малахій», «Патетична соната». Мистецтво Куліша-комедіографа: комедія «Мина Мазайло». Аналіз одного з творів (за вибором).
23. Життя і доля Є. Маланюка, основні мотиви лірики поета: складний образ України від «Степової Еллади» до «Діви-Обиди», історіософські картини в поезії («Ісход»), особистісно-громадянська позиція автора («Ісход», «Під чужим небом»).
24. Творчість І. Багряного. Трагічний «оптимізм» у відтворенні автором репресивного режиму, віра в духовні сили народу, втілені в романах «Тигролови», «Сад Гетсиманський» та ін. Аналіз одного з романів.
25. О. Довженко – кіномитець і письменник. Основні проблеми кіноповістей «Україна в огні» та «Зачарована Десна», жанрово-стильове новаторство О. Довженка, ліризм його творів.
26. Шістдесятництво як літературно-мистецький, філософсько-ідеологічний, суспільно-політичний феномен.
27. Ліна Костенко – поет-громадянин. Мотиви та образи лірики. Особливості художнього стилю. Аналіз одного з творів (на вибір).
28. Художнє мистецтво Григора Тютюнника-новеліста (на прикладі аналізу одного з творів). Проблематика, морально-етичні та психологічні колізії.
29. В. Стус. Світоглядно-філософська позиція митця. Основні мотиви поезії. Образ ліричного героя. Аналіз одного з творів (за вибором).
30. Сучасна українська проза. Її пошуковість, експериментаторство, філософічність (твори Ю. Андруховича, О. Забужко, М. Матіос та ін.). Аналіз одного із зразків сучасної прози (на вибір).

Зміст програми з української мови

1. Українська мова – національна мова українського народу. Місце української мови серед інших слов'янських мов. Загальні відомості про походження та розвиток української мови. Періодизація розвитку української мови.
2. Українська літературна мова як унормована форма загальнонародної мови, її ознаки, періоди становлення. Поняття про норми літературної мови, типи літературних норм. Писемна та усна форми сучасної української літературної мови.
3. Слово як основна лексична одиниця. Проблема визначення слова. Семантична структура слова. Узагальнювальна роль слова. Слово і поняття. Основні типи лексичних значень.
4. Моносемія і полісемія. Пряме та переносне значення слів. Типи переносних значень слів (метафоричні, метонімічні, функціональні). Типи переносних уживань слів: метафора, метонімія, синекдоха. Розвиток лексичного значення слова.
5. Поняття про лексичну омонімію. Критерії розмежування омонімії та полісемії. Повні і часткові лексичні омоніми. Омофони, омоформи, омографи. Джерела омонімії Міжмовні омоніми. Явище паронімії. Стилїстичне використання омонімів і паронімів.
6. Головні ознаки синонімів. Синонімічний ряд, його характеристика. Класифікація синонімів. Джерела виникнення синонімїї. Евфемізми та перифрази. Стилїстична роль синонімів.
7. Поняття про лексичні антоніми. Антонімічні пари, їхня характеристика. Типи антонімів за семантикою, структурою та вживанням. Стилїстичне використання антонімів.
8. Лексика сучасної української літературної мови з погляду її походження. Найголовніші фонетичні та словотвірні ознаки власне-українських слів. Причини, джерела та способи запозичення слів з інших мов. Місце іншомовних слів у лексиці української мови.
9. Лексика української мови з погляду активного і пасивного вживання. Історизми, причини виникнення та тематичні групи. Архаїзми, їх класифікація. Неологізми (загальномовні, або узуальні, та індивідуально-авторські, або okazіональні).
10. Основний лексичний фонд української мови, його тематичні групи. Лексика української мови з погляду сфер уживання (загальновживана та спеціальна: терміни, професіоналізми, діалектизми, жаргонізми, арготизми).
11. Стилїстична диференціація лексичного складу української мови. Емоційно (експресивно) забарвлена та емоційно (експресивно) нейтральна лексика, сфери її використання.
12. Фразеологія як розділ мовознавства. Поняття фразеологічної одиниці. Класифікація фразеологізмів на основі різних підходів. Семантична класифікація фразеологічних одиниць. Багатозначність та омонімія фразеологізмів. Явища синонімїї й антонімїї у фразеології.
13. Українська лексикографія. Типи словників, характеристика найважливіших лексикографічних праць. Тлумачні словники української мови. Основні способи тлумачення лексичних значень слів. Історія української лексикографії.

14. Фонетичний і фонологічний аспекти вивчення звукового складу сучасної української літературної мови. Предмет і завдання фонетики. Будова та робота мовного апарату. Артикуляція звуків. Акустичні властивості мовних звуків (ритмічність/неритмічність, висота, сила, тривалість, тембр).
15. Предмет і завдання фонології. Поняття фонем, основні її властивості. Функції фонем в системі мови. Фонема і звук. Інваріант і варіанти фонем, їхні типи. Дистрибуція. Кореляція. Нейтралізація. Принципи виділення фонем.
16. Голосні та приголосні фонем сучасної української літературної мови, їх класифікація, акустична й артикуляційна характеристика, варіанти голосних і приголосних фонем.
17. Склад як фонетичне явище. Основні закономірності складоподілу в українській мові. Типи складів. Морфемне членування слова і складоподіл. Складоподіл і правила переносу слів. Лінійні (сегментні) звукові одиниці.
18. Зміни звуків у мовленнєвому потоці. Асиміляція та дисиміляція приголосних, їхні різновиди. Спрощення в групах приголосних. Інші комбінаторні та позиційні зміни в українській мові. Історичне пояснення цих явищ.
19. Морфонологія як учення про регулярні фонологічні чергування в складі морфем. Найдавніші чергування голосних. Чергування голосних фонем, пов'язані із занепадом зредукованих.
20. Чергування в системі приголосних фонем. Історичні коментарі до морфонологічних чергувань приголосних.
21. Предмет і завдання орфоепії. Суспільне значення орфоепічних норм, процес усталення їх, причини відхилень. Сучасні орфоепічні норми (вимова голосних, приголосних, їхніх сполук, вимова слів іншомовного походження). Норми українського наголосу. Засоби милозвучності сучасної української літературної мови.
22. Графіка української мови. Короткі відомості з історії української графіки. Український алфавіт. Співвідношення між буквами українського алфавіту і фонемами української літературної мови.
23. Орфографія як розділ мовознавчої науки. Короткі відомості з історії українського правопису. Принципи українського правопису, роль і місце кожного з них в українській орфографії.
24. Морфемна будова слова. Слово і морфема. Типи морфем. Типи основ. Історичні зміни в морфемній будові слова.
25. Словотвір як розділ мовознавства. Способи творення слів у сучасній українській літературній мові. Словотвір як джерело збагачення лексичного складу мови.
26. Частини мови та принципи їх виділення в українській мові. Повнозначні і неповнозначні частини мови. Явище переходу слів з однієї частини мови в іншу (загальний огляд).
27. Іменник: семантичні, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Лексико-граматичні та граматичні категорії іменників. Категорія роду, числа та відмінка, їх значення, морфологічне, синтаксичне та лексичне вираження (з історичними коментарями).
28. Поділ іменників на відміни та групи. Характеристика іменників першої, другої, третьої та четвертої відмін (з історичними коментарями відмінкових закінчень).
29. Прикметник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Лексико-семантичні розряди прикметників: якісні, відносні та присвійні. Короткі та

- повні прикметники. Стягнені й нестягнені форми повних прикметників. Лексико-граматичні особливості й походження форм прикметників (з історичним поясненням).
30. Ступені порівняння якісних прикметників. Відмінювання прикметників твердої і м'якої груп. Особливості відмінювання та правопису прикметників з другою частиною *-лиций*. Продуктивні способи словотворення прикметників. Субстантивація прикметників.
 31. Числівник: значення та граматичні ознаки. Відмінювання й особливості вживання різних груп числівників. Характер сполучуваності числівників з іменниками.
 32. Займенник: значення, співвідношення з іншими частинами мови. Групи займенників за значенням. Відмінювання й творення різних груп займенників. Пронімінативізація. Субстантивація займенників.
 33. Дієслово: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Граматичні форми дієслова. Інфінітив як початкова форма дієслова. Дві основи дієслова. Їхня роль у творенні дієслівних форм.
 34. Категорія виду дієслова, її значення, засоби вираження, корелятивні видові пари дієслів, способи їх творення. Перехідні та неперехідні дієслова. Категорія дієслівного стану.
 35. Категорії особи, числа, роду в системі дієслова. Безособові дієслова. Дієвідмінювання. Доля атематичних дієслів в українській мові.
 36. Категорія способу дієслова. Історія форм наказового й умовного способів. Уживання форм одного способу в значенні іншого.
 37. Категорія часу дієслова, історія часових форм. Творення дієслів від іменних основ. Внутрішньо дієслівний словотвір.
 38. Дієприкметник. Історія активних і пасивних дієприкметників. Безособові дієслівні форми на *-но*, *-то*. Дієприслівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль.
 39. Прислівник: значення, морфологічні ознаки, синтаксична роль. Групи прислівників за значенням. Ступені порівняння означальних прислівників.
 40. Творення прислівників. Перехід у прислівники інших частин мови. Перехід прислівників у прийменники, сполучники, частки. Питання про слова категорії стану і модальні слова.
 41. Прийменник. Групи прийменників за походженням. Уживання прийменників з відмінковими формами іменників. Синоніміка прийменників. Явище препозитивації.
 42. Сполучник. Класифікація сполучників за будовою, уживанням, характером синтаксичних зв'язків. Сполучні слова, їхні особливості. Явище кон'юктивації в українській мові.
 43. Значення часток як класу службових слів, їх класифікація за значенням і функціями. Явище партикуляції.
 44. Вигуки, групи вигуків за значенням. Інтер'єктивація. Звуконаслідувальні слова.
 45. Предмет та одиниці синтаксису. Словосполучення: його ознаки й типи. Речення як основна одиниця мови та мовлення. Речення і судження. Основні ознаки речення.
 46. Головні члени речення, їхні типи й способи вираження. Зв'язок присудка з підметом.

47. Другорядні члени речення, класифікація, способи вираження.
48. Односкладні речення, їхні структурно-семантичні типи.
49. Повне та неповне речення. Типи неповних речень. Розмежування неповних речень і повних односкладних. Особливості пунктуації в неповних реченнях. Уживання неповних речень у різних стилях мови. Слова-речення.
50. Речення з однорідними членами. Поняття про граматичну однорідність й однорідні члени речення. Способи вираження однорідності. Однорідні означення та їх відмінність від неоднорідних. Узагальнювальні слова в реченнях з однорідними членами.
51. Речення з відокремленими другорядними членами. Основні умови та причини відокремлення. Відокремлення означень, прикладок, обставин, додатків. Пунктуація при відокремленні.
52. Вставні слова, словосполучення. Типи вставних слів і словосполучень за будовою і значенням. Вставні речення, їхні змістові функції, синтаксичний зв'язок з основною частиною речення й місце в ньому. Вставлені слова, словосполучення і речення.
53. Звертання, його значення і способи вираження. Характер граматичного зв'язку звертань з реченням. Вокативні речення. Стилїстична роль звертань.
54. Складне речення як синтаксична одиниця. Структурні відмінності складного і простого речень. Засоби зв'язку частин складного речення. Сурядність і підрядність у складному реченні. Типи складних речень.
55. Складносурядні речення, їхні типи.
56. Складнопідрядні речення. Синтаксичне значення термінів „головна частина” й „підрядна частина”. Функції сполучних слів і сполучників у складнопідрядному реченні, їхня синонімічність та омонімічність. Місце підрядної та головної предикативних частин у складному реченні.
57. Питання про принципи класифікації складнопідрядних речень у лінгвістичній літературі, їхня характеристика за функцією підрядної частини. Багатокomпонентні складнопідрядні речення.
58. Безсполучникові складні речення, їхні граматичні та стилїстичні особливості. Типологія безсполучникових складних речень; особливості пунктуації в них.
59. Складні речення змішаного типу. Складні речення із сполучниковим і безсполучниковим зв'язком.
60. Способи передачі чужого мовлення: пряма, непряма і невластне-пряма мова. Співвіднесення форм прямої мови з непрямою. Невластне-пряма мова, її структурні особливості і стилїстичне використання. Особливості прямої і прямої мови. Розділові знаки.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ ІЗ УКРАЇНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Антологія світової літературно-критичної думки XX ст. ; за ред. М. Зубрицької. Львів : Літопис, 1996. 634 с.
2. Баррі П. Вступ до теорії: літературознавство та культурологія / Пер. з англ. О. Погинайко; наук. ред. Р. Семків. Київ : Смолоскип, 2008. 360 с.
3. Білоус П. В. Вступ до літературознавства: навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2011. 336 с.

4. Білоус П. В. Вступ до літературознавства. Теорія літератури. Психологія літературної творчості: Лекції. Житомир : Рута, 2009. 336 с.
5. Галич О., Назарець В., Васильєв Є. Теорія літератури : підручник ; за наук. ред. О. Галич. Київ : Либідь, 2001. 488 с.
6. Іванишин В. П. Нариси з теорії літератури : навч. посіб. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 256 с.
7. Ключек Г. Д. Енергія художнього слова. Кіровоград : РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2007. 447 с.
8. Лаврусенко М., Михида С. Історія літературознавства. Навчально-методичний комплекс (за вимогами кредитно-модульної системи) Кіровоград: РВВ КДПУ ім. В. Винниченка, 2012. 68 с.
9. Літературознавча енциклопедія : у 2 т. / автор-уклад. Ю. І. Ковалів. Київ : ВЦ «Академія», 2007. Т. 1. 608 с.; Т. 2. 624 с.
10. Марко В. Аналіз художнього твору й методичні студії : навч. посіб. Київ : Академвидав, 2013. 280 с. (Серія „Альма-матер”).
11. Михида С. Психопоетика українського модерну: Проблема реконструкції особистості письменника. Кіровоград : Поліграф–Терція, 2012. 352 с.
12. Моклиця М. Основи літературознавства. Тернопіль : Підручники і посібники, 2002. 192 с.
13. Наєнко М. Історія українського літературознавства. Київ : ВЦ «Академія», 2010. 520 с.
14. Павличко С. Теорія літератури. Київ : Основи, 2002. 679 с.
15. Пахаренко В. Основи теорії літератури: навч.-метод. посіб. Київ : Генеза, 2009. 296 с.
16. Пахаренко В. Українська поезика. 2-е вид., доп. Черкаси : Відлуння-Плюс, 2002. 320с.
17. Семенюк Г., Гуляк А., Бондарєва О. Версифікація: теорія і практика віршування. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2008. 304 с.
18. Ткаченко А. Мистецтво слова (Вступ до літературознавства) : Підр. для студ. вищ. навч. закл. з гуманіт. спец. філологія, журналістика, літературна творчість. 2-е вид., випр. і доп. Київ : ВПЦ «Київський університет», 2003. 448 с.
19. Ференц Н. Основи літературознавства. Підручник для студентів, аспірантів, викладачів ВНЗ. Київ : Знання, 2011. 431 с.

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ З УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

1. Бевзенко С. П., Литвин Л. П., Семеренко Г. В. Сучасна українська мова. Синтаксис. К., 2005.
2. Вихованець І. Р. Граматика української мови. Синтаксис. К. : Либідь, 1993.
3. Вихованець І. Р., Городенська К. Г. Теоретична морфологія української мови. К., 2004.
4. Горпинич В. О. Українська морфологія. Дніпропетровськ, 2000.
5. Дудик П. С., Прокопчук Л. В. Синтаксис української мови. К., 2010.
6. Загнітко А. П. Теоретична граматика української мови. Морфологія. Донецьк, 1996.

7. Загнітко А. П. Український синтаксис (науково-теоретичний і навчально-практичний комплекс). У 2-х ч. К., 1996. Ч. 1, Ч. 2.
8. Караман, С. О. Сучасна українська літературна мова : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл. / С. О. Караман, О. В. Караман, М. Я. Плющ [та ін.]; за ред. С. О. Карамана. Київ: Літера ЛТД, 2011.
9. Клименко Н. Ф. Морфеміка сучасної української літературної мови. К., 1998.
10. Клименко Н. Ф., Карпіловська Є. А. Словотвірна морфеміка сучасної української мови. К., 1998.
11. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Вступ. Лексикологія. Фразеологія. Лексикографія). Кіровоград, 2011.
12. Ковтюх С. Л. Сучасна українська літературна мова (Фонетика. Фонологія. Морфонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія). Кіровоград, 2014.
13. Сучасна українська літературна мова / за ред. А. П. Грищенка. К.: Вища школа, 1993.
14. Сучасна українська літературна мова / за ред. М. Я. Плющ. К. : Вища шк., 2000.
15. Сучасна українська літературна мова : підручник / М. Я. Плющ, С. П. Бевзенко, Н. Я. Грипас та ін. ; за ред. М. Я. Плющ. Київ : Вища шк., 2005. 430 с.
16. Сучасна українська літературна мова : Лексикологія. Фонетика : підручник / А. К. Мойсієнко, О. В. Бас-Кононенко, В. В. Бондаренко та ін. К. : Знання, 2010.
17. Сучасна українська літературна мова: підручник / А. П. Грищенко, Л. І. Мацько, М. Я. Плющ та ін. ; за ред. А. П. Грищенка. Київ : Вища школа, 1997. 493 с.
18. Сучасна українська мова. Фонетика. Фонологія. Орфоепія. Графіка. Орфографія. Лексикологія. Лексикографія: навч. посібник / О.І. Бондар, Ю. О. Карпенко, М. Л. Микитин-Дружинець. Київ: ВЦ «Академія», 2006. 368 с.
19. Український правопис. Київ, 2019.
20. Сучасна українська мова: Морфологія : / Л.А. Алексієнко, О.М. Зубань, І.В. Козленко ; за ред. А.К. Мойсієнка ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ : Знання, 2013. 524 с.
21. Шкурятяна Н. Г., Шевчук С. В. Сучасна українська літературна мова : модульний курс. К. : Вища шк., 2007.
22. Шульжук К. Ф. Синтаксис української мови. К., 2004.